

nego je od eminentne nacionalne i kulturne važnosti, da se u njima osjeća intenzitet, bodrost i duhovna pronicavost dakle vrhovni elementi općeg progresnog razvoja. Ako kažemo, da naše škole nisu do sada niti izdaleka davale sve ono duhovno jako, sve ono lečno produktivno i sve ono kulturno što je eminentno našoj narodnoj duši i našoj narodnoj kulturnoj volji, onda kazujemo jednu činjenicu koja se nemože ničim pobiti. Naprotiv, posve se sigurno može tvrditi, da naša školovana mladež ne unosi u život one produktivne funkcije i sadržaja koji su od prijekne potrebe, i da u svim oblastima našeg društvenog javnog života manjka lična inicijativa; unutarnji široki poriv i voljno trajno usavršavanje. Nadoknaditi sve ove minuse, znači široko i svestrano pomoći našoj narodnoj volji do izražaja, znači pokrenuti na svim linijama naše nacionalno i kulturno svaženje. Da se zaista do toga dojde, smatramo školu, njezinu organizaciju i njezin rad vanredno važnim faktorom.

Sve ovo što rekosmo, bilo u pozitivnom ili u negativnom značenju, shvaćamo mi učitelji od srca i željni smo, da svim snagama saradujemo na jačanju naše škole, što za pravo znači na jačanju naše nacije i naše nacionalne materijalne i duhovne kulture. A da je fakat tako, najbolje potvrđuje činjenica, da se mi učitelji već nekoliko godina iz lične inicijative, uz žrtve i vremena i novaca sastajemo na ljetnim tečajevima u kojima stičemo naše daljnje obrazovanje i tražimo načina za bolje izgradjivanje našeg školskog rada. To nastojanje, da se rad učitelja odmah, da mu se dadne poleta u radu i da svu onu našu djecu, koja dolaze na nauke, podignemo kao žive snage, obilježujemo u školi rada kao najpodesnijem obliku učiteljeve bolje orijentacije i faktičnog podizanja moralnih i duhovnih snaga naših novih generacija. Kao naročito podesne tečajeve u ovom dalnjem obrazovanju učitelja ističemo ove, koje je organizovao Crveni Krst u Sušaku i u Krku, gdje se u nekoliko sedmica nastoji uvesti učiteljstvo u praktični školski rad prema principima radne škole. Kod njih se pak tečajeva opazilo, da nedostaje vremena, kako bi se neosporno važni principi teoretski i praktički obradili. Zato se živo očituje potreba kako bi se trajanje tih tečajeva produžilo.

Sakupljeni učitelji i učiteljice osnovnih škola iz sviju krajeva Jugoslavije na tečaju škole rada u Krku uvaživši sve gornje, a u živu želji za daljnjim usavršavanjem drže, da je gornje nedostatke moguće ukloniti jedino na ovaj način. Već je prije spomenuto da nedostaje vremena da se u 5 tjedana učitelji, polaznici tečaja škole rada, potpunoma upute u principe škole rada i da po njima rade na svojim školama, pa bi bila potreba, da se ovaj tečaj nastavi kroz bar 3 do 4 koga bilo mjeseca škol. god. 1930./31. pa da se učiteljima polaznicima sadanjeg tečaja škole rada u Krku i prošlogodišnjeg tečaja u Sušaku dade ono, što im se sada zbog kratkoće vremena ne može dati. A što je još važnije bilo bi od kardinalne potrebe, da se stavi polaznicima tečaja na raspolaganje jedna osnovna

Nekaj o našoj domaćoj radio-industriji.

Znano je, da smatraju inozemske radio-tvornice našo in druge balkanske države za kulturno zaostala tržišta, ki so zgodna in pripravna za razpečavanje vseh zalag zastarelih radio-aparata, ki so vsled napredka in radio tehniki izgubili svojo nekdanjo vrednost in ki jih v onih državah, kjer je orientiranost glede napredkov splošna, nihče ne kupi. Naši prekupčevalci pa prav radi prevzemajo take cene zaloge ter jih po deželi prav ugodno prodajajo, računajoč z našo nevednostjo o faktičnem stanju moderne radio tehnike. Neovrgljiva resnica je, da se je zad-

ba, kar napravi najlepšo sliko. Mesto ima »Sokoški dom«, pevsko društvo »Hum«, za zabavo in promenadne večerne koncerte pa 2 godbi, in sicer sokolsko godbo in »Narodno glasbeno društvo«, ki prireja redno vsako nedeljo popoldne plesno zabavo, ki se pa konča že ob 8. uri zvečer. Meščani se pečajo poleg obrtnikov in trgovcev v največji meri z ribolovom in vinogradništvom. Čeprav živi večji del meščanov siromašno, so zelo gostoljubni, simpatični in pošteti in nikdar ne pijančujujejo, čeprav je tako poceni vino; v tem oziru bi nam Slovencem mogli biti vzor!

V času našega letovanja je bila ekskurzija preko Visa z motornim čolnom do večnolepe jame Biševo, s parobrodom v mesto Hvar z mnogimi znamenitostmi; najstarejše gledališče, stara palača grofa Lune, stara trdnjava...

Iz Velaluke je mnogo izletov: z avtobusom v 6 km oddaljeno mesto Blato z 10.000 prebivalci, pešizlet na 375 m visok hrib Hum, kjer je trdnjava s stalno mornariško posadko in lepim razgledom na Hvar, Brač, Sušec, Lastovo.

Prehitro so minuli dnevi kopanja in solnčenja, zabave, družabnosti in zapustiti smo morali Velaluko, meščane in naši spomini, ko smo z jadrnico in čolnom odjadrili v lepo špiljo, kjer smo ob petju in gramofonu pekli jagnje in še z večjo slastjo pojedli, bodo trajni samo za one, ki so se udeležili tega banketa v prosti naravi na odprtem morju, kjer sta naš Jaša in Pera dokazala, kaj znata, posebno, ker so se bližali »Zadnji dani od naše ljubavi«, pesem, to-

škola ili bar nekoli odeljenja te škole, gdje bi oni pod vodstvom svojih nastavnika praktično provodili principe škole rada.

Da se postigne prava svrha tog tečaja želimo i molimo, da se na vodstvo toga tečaja postave istaknuti i prokušani radnici koji su praktično radili po principima škole rada i koji su i prošle godine na Sušaku, a i ove godine u Krku propagirali te ideje a to su gg. Stjepan Zanočić i Salih Ljubinić koji bi se za saradnike uzeli ostale radnike na pronicanju principa škole rada i koji bi izradili program rada tog tečaja kao i vrijeme i trajanje tečaja, te ga podnijeli Ministarstvu prosvete na prihvata.

Ovaj tečaj sa proširenim radom imao bi zadatak, da sprema učitelje kao aktivne radnike, koji bi u svojim školama bili živi primjer boljeg i opravdanijeg načina rada. I dok bi se ovi tečajevi mogli da stalno održavaju kroz godinu, prema faktičnim potrebama, mi želimo i tražimo, da se za sada barem u banovinskim centrima podignu pokusne škole, koje bi opet bile kao matice daljnjih pobuda okolnim učiteljima. Svakako je želiti, da bi ovakav rad u školama postajao intenzivniji i da bi se škole sa ovakvim načinom rada širile i množile sve više u unutarnjost, sve do naših najzabitnijih sela.

Gornja naša molba u potpunom je skladu sa Zakonom o narodnim školama, koji u § 78., čl. 10. »Pod dužnost nastavnika« citira da su svi nastavnici dužni poahdati uz pomoć države i banovine naučne i praktične učiteljske tečajeve i predavanja, koja se priredjuju radi upoznavanja naučnih novina ili radi postizavanja jednoobraznosti u nastavi i vaspitanju.

Polaznici toga tečaja bili bi izvršeni materijalnim poteškoćama, pa molimo u smislu gore navedenog člana Zakona o narodnim školama, da im se uz plaćen dopust dade i novčana pomoć bilo iz državnog ili banovinskog budžeta. Najpodesniji mjeseci za održavanje tečaja bili bi novembar, decembar, januar i februar, jer je u to vrijeme u školi najintenzivniji rad obzirom na predavanje gradiva svih nastavnih predmeta. Najpodesnije mjesto za održanje tečaja bio bi Zagreb, jer su tu i gg. koju želimo za voditelje tečaja.

Iz gornjih navoda vidi se potreba reorganizacije naših osnovnih škola prema principa škole rada, koja će dati ljude konstruktivne radnike za socijalan, ekonomski i kulturni život, a nadasve nacionalni uzgoj djece koji će znati, htjeti i moći raditi za napredak prostrane nam otadžbine Jugoslavije.

U Krku, augusta 1930. god.

Za polaznike tečaja škole rada:

Hájek Mara, učiteljica, Nova Gradiška, Savska banovina. — Ivković Radmila, učiteljica Rač. Kragujevačko, Dunavska banovina. — Đirčić Milovan, Čazma, Drinska banovina. — Zvonimir Puselec, učitelj, Belaj, srez Kojnič, Savska banovina. — Sabol Kazimir, učitelj, Koprivnica, Savska banovina. — Stojan Marnić, učitelj u Romanovcu, Kumanovo, Vardarska banovina.

nje leto pri nas razpečavalo premnogo aparatov prav nizke vrednosti.

Zato je potrebno, da vemo, da imamo v letu 1930. beležiti 3 znamenite napredke v radio-tehniki iz laboratorija znanega danskega fizika inženjera Cl. Vhenebrocka, katerega sodelavec je vodja naše radiostvornice »Slord« v Ptuj, g. inženjer A. Mlaker.

Kot prvo pridobitev je omeniti preureditev usmerjevalne stopnje, ki je postala potrebna vsled moderne polne modulacije oddajnih energij. Ta preureditev znači prilagoditev prejemnika moderni konstrukciji oddajne velepostaje.

likokrat peta na plaži, na obali, čez dan, zvečer. Da je bila ločitev težka, jasno pričajo pismo, ki nam ga je ob odhodu izročila mestna občina v imenu meščanov in ki je tudi dokaz njihove iskrenosti, poštenosti in pristno jugoslovenskega srca, zato ga dobesedno citiram: Ugleđnom U. F. S. — Ugleđno gospodo! Došli ste kao gosti, kao braća, da nas posjetite i da proboravite u odmoru ovaj kratak razmak vremena medju nami, čijom posjetom bila je izvanredno počašćena i zadovoljna ova naša ubava varoš Velaluka. Mi Vam kao odličnim gostima kao pionirima prosvete, kao vjernim sinovima ove naše prostrane domovine majke Jugoslavije na Vašem dobrom posjetu od srca najvećma zahvaljujemo.

Ovim posetom zadužili ste nas dobrom uspenom i neprekidnim sjećanjem, jer ste bili kao dobri, odlični gosti, kao rođjena braća, medju kojom bratimska ljubav ne smije da pregara ni preko groba, jer na ljubavi i slogi, te podržavanju dobre harmonije nacionalnog osveštenja našeg naroda, učvrstiti ćemo nerazrušene temelje današnjoj našoj mladjoj državi.

U to ime gospodo i braćo i sestre, željno Vas i u buduće očekujemo, želeć Vam sreću dobro i najstrebtrijij povratak na mjestu Vaših dužnosti u ime celokupnog naroda ove varoši! Sa odličnim pozdravom!

Načelnik: Jurković; prisjednik Gugić. Prva in najvećja zahvala »Društvu za saobraćaj stranaca« za vsu pomoć in naklonjenost. Naš pozdrav zadnji: »Do svidjenja« hoćemo druge počitnice podvojeno uresničiti!

Drugi važni napredak radio-tehnike je takozvana »Thenebrokova vezava« v razdelitvi frekvenc (Frequenzteilerschaltung), ki omogoča izredno čistoto in nespačeno prirodnost prejema. Ta napredak pride v dobro posebno priključenim aparatom.

Kot tretjo važno pridobitev je omeniti idealno izpolnitev elektromagnetnega zvočnika, ki na primer v »Slord«Brokton« zvočniku glede lepote in prirodnosti prejema nadkriljuje elektrodinamičnega za srednje stopnje ter ga za velike energije popolnoma doseže. Z izredno dobro zamišljeno konstrukcijo niso samo enakomerno ojačane vse muzikalne frekvence, nego je reprodukcija tudi popolnoma očiščena vseh motnih glasov omarice in konusa. Znano je, da predstavljajo ti glasovi tuje zvočne primese, ki nastanejo vsled rezonance omarice in konusa na nekatere glasove in ki se primešavajo reproducirani glasbi ter ji dajejo metalično, oziroma zadržano kvaliteto.

Vse tri spopolnitve:

1. spopolnitev usmeritve,
2. spačenja prosta reakcija in
3. prirodna, absolutno čista reprodukcija po izboljšanjem zvočniku, je vrednotiti že za poslednje približevanje idealnemu sprejemu sploh. Vsled tega vsakdo danes lahko kupi aparat, ne da bi se mu bilo treba bati, da se bo prejem še nadalje izboljšal.

Preureditev usmerjevalne stopnje je izredno povečala občutljivost in jakost aparata. Trocejni Thenebrokov Slord-aparat, eden izmed najboljših konstrukcij sploh, ki sem ga nedavno imel priliko poslušati, je podajal zvočno jakost 5 (pet) cevnege aparata. Ta zvočni podvig v zvezi s plemenitostjo in krasoto glasov, napravlja na poslušalca, ki je navajen poslušati druge aparate, najboljši utis.

Tu pravijo, da ležijo naši kraji okoli Maribora za oddajno postajo Ljubljana v tako zvanem mrtvem pasu in se zaradi tega čuje oddajna postaja Ljubljana zelo slabo na vseh aparatih. Na omenjenem Thenebrokovem trocevnem »Slord«-aparatu pa sem postajo Ljubljano čul istotako odlično kakor vse druge postaje. Tako sem prišel do prepričanja, da slabemu prejemu naše oddajne postaje ni kriv namišljen »mrtvi pas«, nego zgolj nepopolnost, bolje pomanjkljivost tod razširjenih aparatov.

Thenebrokove konstrukcije se izdeljujejo v tuzemski, domači tovarni »Slord« v Ptuj. Ta tvornica predstavlja danes v istini domačo, jugoslovensko radio-industrijo, ki zasluži vsu pozornost širše javnosti v merodajnih krogih, ki jim je lastni gospodarski razmah na sru.

Naša okrajna uč. društva so pričela z delom.

Stanovska organizacija UJU

Vabila:

= GORNJEGRASKO UČIT. DRUŠTVO ima 4. okt. svoje zborovanje na Rečici ob Savinji. Pričetek ob 11. uri. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročilo delegatov pokr. skupščine. 3. Tajniško in blagajniško poročilo. 4. Volitev novega odbora. 5. Govor: Desetletnica koroškega plebiscita. 6. Slučajnosti in predlogi.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI SREZ LJUTOMER zboruje v soboto, dne 4. oktobra 1930. v Radincih v zdraviliški restavraciji pri Maršku z začetkom ob 10. uri. Razen običajnih točk so na dnevnem redu poročila b. pokrajinski in državni skupščini. — Udeležba obvezna. Odsočnost se mora opravičiti. — Odbor.

= LITIJSKO SREŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo dne 4. oktobra 1930. ob 8. uri zjutraj na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Temu dodenemo samo volitev novega odbora in poročila o obeh skupščinah. Poverjeništvu naprosimo, da nam poroča o dogodkih, ki so se pojavili v dobi, odkar smo se videli poslednjikrat. Pridite vsi, osobito novinci, ki ste dospeli v naš srez, da si povemo vse, kar nas teži, in kar je za nas potrebna in aktualna! Iskreno tovarištvu naj združi nas vse! — Pelko Matija, t. č. predsednik. Vrščaj Zinka, t. č. tajnika.

= SMARSKO-ROGASKO UČIT. DRUŠTVO bo zborovalo 11. oktobra ob 10. v Rogaski Slatini. Zborovanje je ob enem občni zbor. Dnevni red: 1. zapisnik; 2. dopisi; 3. poročilo o pokrajinski skupščini (tov. Sotošek); 4. poročila društvenih funkcionarjev; 6. volitve odbora; 7. razgovor o moderni šoli; a) »Učna slika v smislu kompleksnega pouka« (ref. tov. Verk), b) debata; 8. slučajnosti. Volitve se vrše v smislu spremenjenih pravil po proporcju. Priporočamo, da članstvo prečita Kotnikov uvodnik v zadnjem Tovarišu ter se občnega zbora udeleži v polnem številu.

= SLOVENGRASKO UČIT. DRUŠTVO bo zborovalo v soboto 4. oktobra 1930. ob 9. uri v IV. razredu osnovne šole v Slovenjgradu po sledečem dnevnem redu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Poročilo delegatov pokrajinske in glavne skupščine. 4. Predavanje »Pomen in namen Učiteljskega doma in Učiteljske gospodarske poslovalnice«. 5. Letno poročilo društvenih odborov (taj. in blag.). 6. Volitev novega odbora. 7. Določitev proračuna za poslovno leto 1930.-1931. 8. Slučajnosti. — Predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ vabi vse svoje tovariše članice k občenemu zboru, ki se

Obrot vodijo priznani strokovnjaki, ter se poslužujejo sleherne Thenebrokove konstruktivne pridobitve. S tem je predvsem vsakemu odjemalcu dana popolna garancija, da dobi za svoj denar najmodernejši in najnovejši aparat.

Kakor nam je mogoče opaziti, donajajo nam letos inozemske tovarne z ozirom na letošnji napredak zgolj aparate res zastarelih tipov. Ako upoštevamo potrebno predhajačo proizvodjalno dobo, predstavljajo ti inozemski aparati stanje radiotehnike iz leta 1927. k večjemu iz leta 1928.

Z ozirom na ta dejstva in v očigled letošnjemu doseženemu napredku v Slord-aparatu, je prevadnost pri nakupu dragih inozemskih aparatov, podvojeno potrebna.

Upirati se moramo poskusom prekupčevalcev, agentov in raznih prodajalnih aparatov, da bi ravno mi Jugoslovenci in drugi Balkanci morali biti odjemalci inozemskih zalag zastarelih tipov ter problematične vrednosti, ne samo iz narodno-gospodarskega stališča, da se obvarujemo škode, nego to nam veleva narodni in državni naš ponos. Ne priporočam torej tukaj kakega aparata v reklamne svrhe. Veleva mi narodna dolžnost, da opozarjam merodajne kroge in bodoče nakupovalce aparatov na izredni vtis, ki ga na vsakogar napravlja odličnost našega domačega proizvoda. Vsega priznanja vredna je resnost, najodličnejša strokovna sposobnost, izkušnost in znanje tehničnega vodstva podjetja, ki se tolikanj prizadeva, da pribori prej ali slej domačemu radio-podjetju v naši državi tisto pomembnost, ki mu po pravici že davno pripada. Učni zavodi, uprave srednjih, meščanskih in osnovnih šol, ki mislijo nakupiti kdaj kak radio-aparat, naj ne zamude prilike seznaniti se s Slord-aparatom. Ko bodo primerjali kvaliteto teh aparatov s poljubnimi inozemskimi aparati, se bodo lahko prepričali, da ne priporočujem brez razlogov. Tvornica bo javnim ustanovam gotovo nudila pri direktnem naročilu v tovarni lažje primerne cene in plačilne ugodnosti, nego katerakoli prodajalna tujih proizvodov. Saj ima tudi tvornica interes na tem, da seznanja širšo javnost, javne ustanove, razne zavode s kvaliteto svojih izdelkov, da vzbuja tako zanimanje za odlični domači proizvod in da se tako pospešuje domača, lastna radio-industrija.

Glede posebnosti Thenebrokovih konstrukcij bom poročal podrobno v posebni razpravi.

Tvornica »Slord« je razstavila svoje aparate in zvočnike na ljubljanskem večesejmu.

D. K.

bo vršil v soboto dne 11. oktobra t. l. ob pol 10. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru. Dnevni red: 1. Letno poročilo a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika. 2. Poročilo pregledovalcev računa. 3. Volitev novega predsednika in odbora. 4. Poročila delegatov (tinj) o pokrajinski in državni skupščini. 5. Delovni program (proračun) društva za bodoče leto. 6. Slučajnosti in predlogi. Glede zadnje točke izvolite morebitne samostojne predloge poslati najpozneje do 7. oktobra, da lahko odbor, ki ima sejo v četrtek 9. oktobra ob 2. uri popoldne v klubovi sobi hotela Zemljič, o njih vrši predrazpravo. Zborovanje naj bude manifestiranje za dvig našega gmočnega položaja in neomahljivosti naše stanovske zavesti, vsled česar si dovolim vabiti vse članstvo, da si ponovno prečita in prisrči uvodni članek »Organizacija in članstvo« v 8. številki »Učit. Tovariša« z dne 18. septembra t. l. — V smislu sklepa letošnje pokrajinske skupščine pozivam vse članice, ki še niso poravnali zaostale članarine, da to takoj urede, ker se jim sicer od dneva zapadlosti zaračuna 1% zamudnih obresti ter se jim po 3 mesecih (t. j. julij, avgust, september) ukine pošiljanje listov; tovariši šolski upravitelji naj pri svojih tovariših takoj pobero zaostalo članarino in jo po naši položnici nakažejo. — Poverjenik za šolsko Matico; tov. Podgornik bo pobiral članarino za bodoče leto ter so vabljivi vsi tovariši (ice), da pristopijo k Slov. šolski Matici, vse šole pa so obvezne naročiti matične knjige. — Prosim in vabim k polnoštevilni udeležbi. V slučaju nesklepčnosti se vrši občni zbor pol ure pozneje ter je sklepčen pri vsakem številu zborovalcev. Tov. pozdrave — predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ DOLNJA LENDAVA bo zborovalo dne 4. oktobra 1930. ob 15. uri v Dolnji Lendavi (v sokolski dvorani — Krona). Ta dan zvečer je tudi učiteljski družabni večer. Čisti dohodek te prireditve bo učiteljsko poklošno odboru za postavitev spomenika kralju Petru v Dolnji Lendavi. Naj ne bo učitelja v srezu, ki se ne bi udeležil tega zborovanja in družabnega večera. Pripeljite s seboj tudi svoje prijatelje. — Pernel, t. č. predsednik. Horvat Bela, t. č. tajnika.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRŠKI OKRAJ vabi k rednemu občnemu zboru, ki se bo vršil v soboto dne 4. oktobra t. l. ob 9. uri v prostorih osnovne šole v Krškem. Dnevni red: 1. Kmetijski pouk v osnovni šoli, predava tov. Jos. Pirč. 2. Poročilo odborovih funkcionarjev. 3. Poročilo računskih pregledovalcev. 4. Poročilo o pokrajinski skupščini. 5. Poročilo o glavni skupščini. 6. Proračun za upravno l. 1930./31. 7. Volitev odbora, računskih pregledoval-